

Tilskuere til lynchningen af Jesse Washington den 16. maj 1916 i Waco, Texas. Fotopostkort.

Strange fruit

Af Morten Thing

I Doddsville, Mississippi blev i 1904 Luther Holbert pågrebet for et påstået mord på sin arbejdsgiver. Sammen med sin kone blev han lynchet, mens måske tusind mennesker så på det. Ifølge reporteren fra *Vicksburg Evening Post* den 13.2.1904 skete der følgende:

“Da de to negre var fanget, blev de bundet til træer og mens begravelsesbålene blev forberedt blev de underkastet den mest djævelske tortur. De sorte blev tvunget til at strække deres hænder strakt frem mens en finger ad gangen blev hugget af. Fingrene blev delt ud som souvenirs. Deres ører blev skåret af. Holbert blev slået så alvorligt, at hans hjerne skal revnede og det ene af hans øjne hang ud af øjenhulen efter at være blevet slået ud med en stok....Den mest pinefulde form for straf var en stor proptrækker i hånden på nogen af tilskuerne. Dette instrument blev boret ind i mandens og kvindens kød, på armene, benene og kroppen og derefter trukket ud mens spiralen trak store stykker af råt, dirrende kød med ud hver gang.”

Holbert og hans arbejdsgiver havde skændtes før mordet, men der var intet som forbandt konen med historien. Og to sorte var allerede blevet slået ned af en gruppe hvide, som mistænkte dem for mordet.

I 1918 hørte Mary Turner, på det tidspunkt gravid i ottende måned, at hendes mand var blevet lynchet i Valdosta, Georgia. Hun svor at hun ville finde de ansvarlige og få dem dømt i retten. For denne trussel blev hun indfanget af en flok, som “ville lære hende noget” for at citere referatet i *Savannah Tribune* 25.5.1918. Efter de havde bundet hendes ankler sammen, hængte de hende i et træ med hovedet nedad. De oversprøjtede hendes tøj med benzin og brændte det af hende. Mens hun stadig var i live tog én en kniv af den type, man bruger til at slagte svin med og sprættede hendes mave op. Barnet faldt ned på jorden og græd kortva-

rigt. Derefter blev dets hovede knust af én af tilskuerne. Hundredvis af skud blev derefter skudt ind i Mary Turners krop. Ifølge avisreferatet havde Mary Turner fremsat nogle "ukloge bemærkninger" om henrettelsen af hendes mand, "og folk blev indignerede og tog afstand fra hendes bemærkninger såvel som hendes holdning."

De to historier kan man læse i den mest ubehagelige, mest påtrængende, men også mest tankevækkende bog jeg længe har læst. Den handler om *lynchning i USA* og består af ca. 100 fotografier af lynchninger og et par essays, hvoraf især et historisk essay af Leon F. Litwack påkalder sig kvalme og interesse. Billederne er indsamlet af antikvitetshandleren James Allen gennem 25 år og har oprindeligt været udstillet i New York. Forfatteren Hilton Als har skrevet et essay om at være sort.

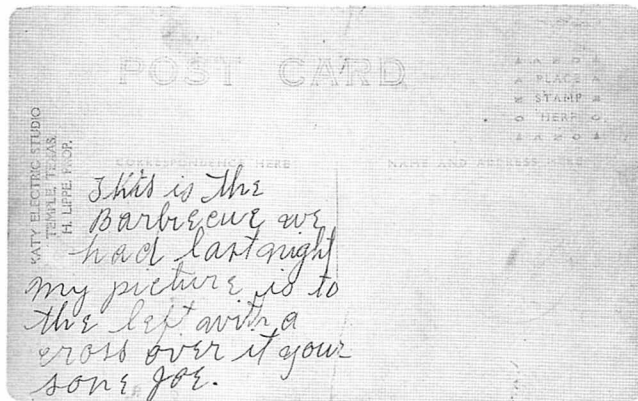
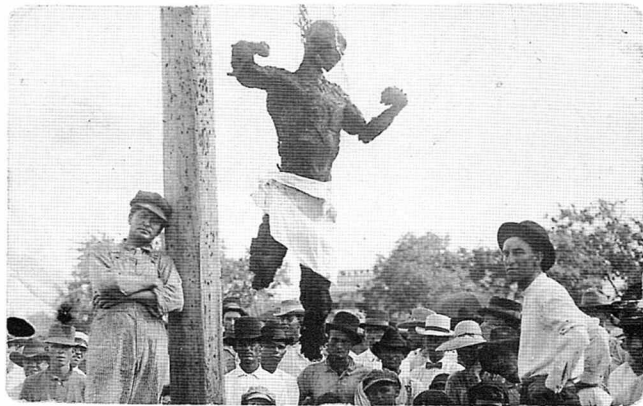
Mellem 1882 og 1968 antager man at 4.742 sorte blev lynchet i sydstaterne af *mobs*, altså af selvbestaldede lynchgrupper, mens formentlig en ligeså stor gruppe blev lynchet ved hurtige domstole uden ordentlig og sikker rettergang, men også ved private og uoplyste *nigger hunts*, hvor ofrene simpelthen blev skudt eller druknet uden tilskuere og smidt i en flod et sted. Også hvide blev lynchet, men det var grundlæggende en institution til opretholdelse af *sort disciplin*. Den etableredes efter den første generation af ikke-slaver viste sig på den sociale scene. I 1890erne blev der lynchet i gennemsnit 139 om året, eller 2-3 om ugen. Tre fjerdedele af dem var sorte. Den sidst kendte lynchning fandt sted i 1981.

THEY'RE SELLING POSTCARDS OF THE HANGIN'

Det første og mest iøjnefaldende ved lynchningen som fænomen er naturligvis *the mob*. Lynchning var så bredt socialt akcepteret, at de var tilløbsstykker [ill. 1.], som blev omtalt i aviserne som *lynching parties* eller *nigger roasts*. Der var intet hemmeligt over det. Tværtimod. Dernæst er det påfaldende til det ulidelige og brækagtige hvilken bestialitet, der

lægges for dagen i fuldt dagslys og med tilslutning fra *the mob*. De to historier ovenfor er kun to ud af en næsten uendelig række af torturscener, som lader inkquisitionen og kz-lejre tilbage i søndagsskoleafdelingen. Der er næppe den tænkelige tortur som ikke afprøves: partering i live, flåning i live, sønderflængning, brænding, kastrering, voldtægt, alle former for invalidering og naturligvis skydning og hængning. [ill. 2].

2

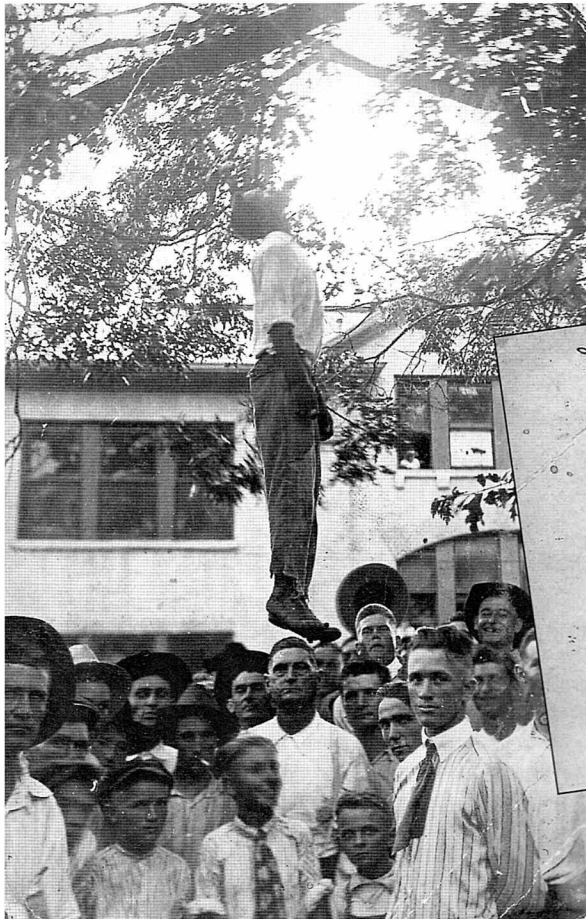
For og bagside af et postkort fra lynchningen af Jesse Washington. Teksten lyder: "This is the Barbecue we had last night my picture is to the left with a cross over it your son Joe." Jesse Washington var en 17-årig mentalt retarderet dreng, som indrømmede at have dræbt sin kvindelige farmejer. Juryen kendte ham skyldig efter 4 minutters votering og i samme øjeblik råbte nogen: "Get that nigger". Han blev slået og trukket ud til Brazos River. Femten tusind mennesker så på, at han blev slået med skovle og mursten. Forældre løftede deres børn op, så de kunne se bedre, mens Washington blev kastreret og hans ører blev skåret af. Han blev hejst op i en gloende kæde over et bål. Da han grædende forsøgte at klatre op ad kæden, blev hans fingre skåret af. Han blev hejst ned i bålet og trukket op igen mange gange. Hver gang råbte mængden højt.

3

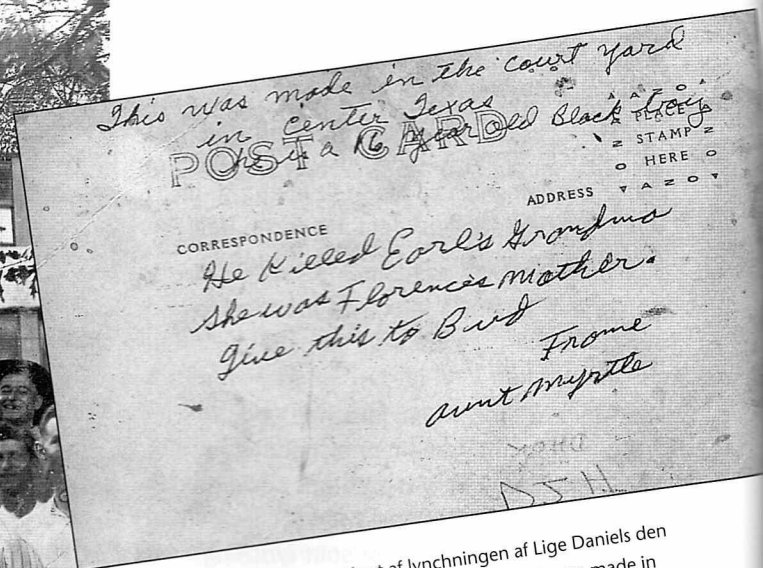

Fra et sæt trykte souvenirpostkort fra lynchningen af to angivelige kidnappere Jack Holmes og Thomas Thurmond den 26. november 1933 i San Jose, Californien. Her bryder mængden ind i retsbygningen. Seks tusinde mennesker overværede hængningen og bagefter udtalte guvernøren James Rolph: "Selvom loven skulle have haft lov til at gå sin gang, viste folk hele verden at i Californien vil kidnapning ikke blive tolereret."

4

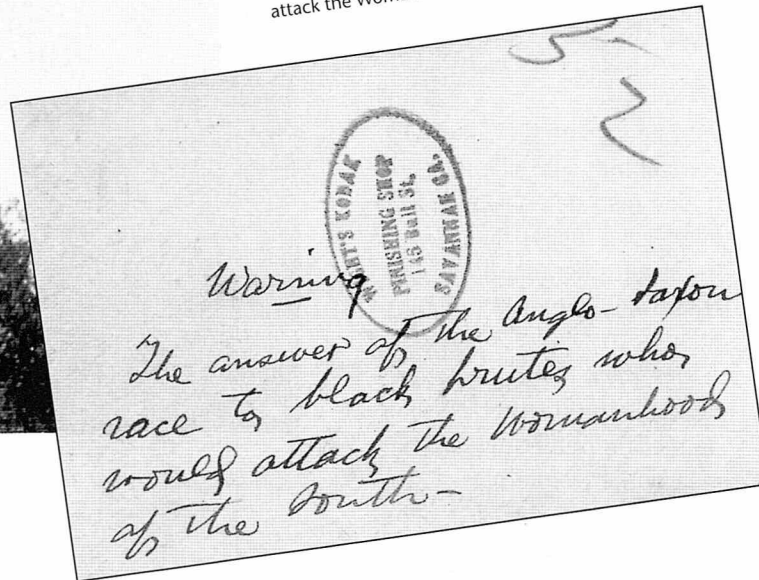
Endelig er det påfaldende, at ingen autoriteter griber ind. Politiet gør kun noget i yderst sjældne tilfælde og meget modvilligt. Og det er næsten umuligt at få nogen dømt. Selvom de lynchede ofte blev hentet direkte ud af fængslerne [ill.3].

For- og bagside af fotopostkort af lynchningen af Lige Daniels den 3. august 1920 i Center, Texas. Teksten lyder: "This was made in the court yard, In Center Texas, he is a 16 years old Black boy, He killed Earl's Grandma, She was Florence's mother. Give this to Bud. From Aunt Myrtle."

Den forfullede torso af en sort mand, 1902, Georgia. Teksten lyder: "Warning. The answer of the Anglo-Saxon race to black brutes who would attack the Womanhood of the South -".

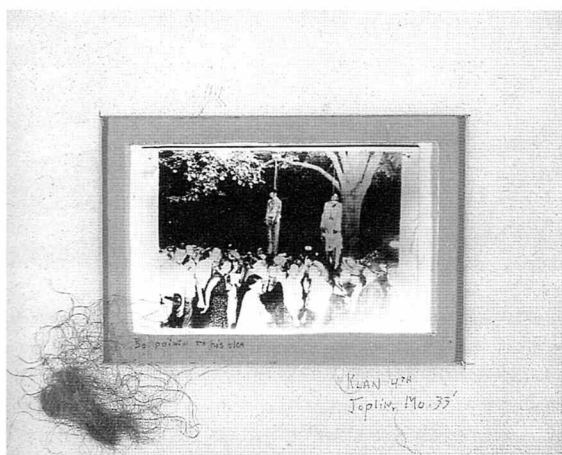
Billederne af de store *lynching parties* viser, at der var fuld offentlighed omkring det. Det er ikke Ku Klux Klan vi taler om, det var helt almindelige mennesker. Og her kommer vi måske til det mest makabre: når lynchningerne er så veldokumenterede *fotografisk* som de er, skyldes det at mange af situationerne blev lavet til postkort [ill. 4]. Postkortene var ment som advarsler til de sorte [ill. 5], men også for at vise *at man havde været der*: det er mig ved krydset [se ill. 2]. I 1908 forbød postvæsnet at sende lynch-postkort. Men så kunne de bare sendes i en kuvert. Postkort blev der i hvert fald lavet.

Dertil knytter sig også skikken med at samle souvenirs [ill.6]. Det kunne være hår fra ofret, eller en finger. En købmand i Atlanta havde således i mange år de afhugne knoer af en lynchet sort mand udstillet i sit vindue.

I den hvide selvforståelse spillede sex en stor rolle for lynchningerne. Den sorte mand var en potentiel voldtægtsforbryder, der måtte holdes nede. Litwack anfører at denne selvforståelse

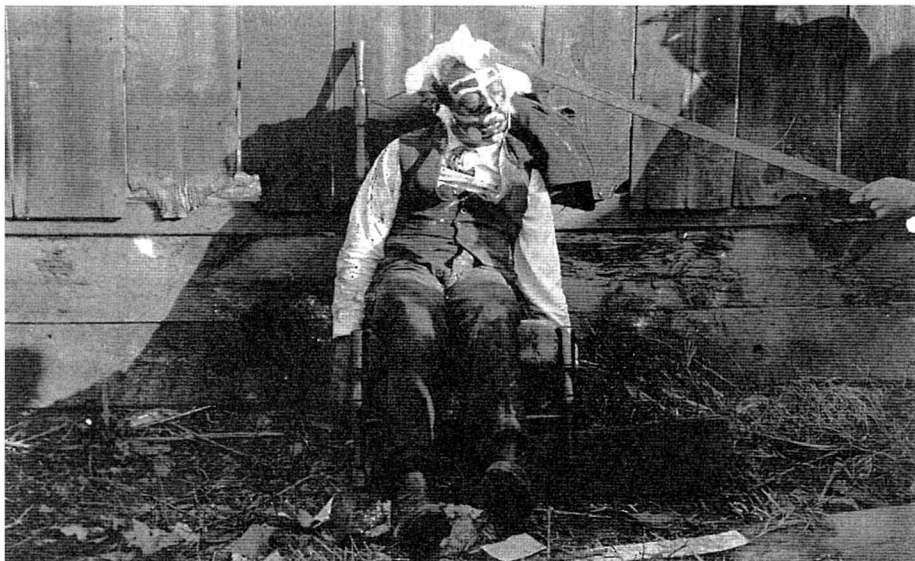
ikke finder støtte i de anklager, som faktisk rejstes mod de lynchede, hvor voldtægt var undtagelsen. Derimod, siger han, kunne man anføre, at den sorte mand lignede en voldtægtsforbryder mere jo tættere han kom på stemmeurnen. Lynchningerne kan altså forstås som en social institution, hvormed de hvide ville skræmme de sorte tilbage til den ydmyge status, de havde haft som slaver. Og faktisk retter lynchningerne sig også mod tendenser til en ny sort middelklasse. Et grotesk foto [ill. 7] viser en lynchet sort, klædt ud som *good ole darkey* med papir klistret på ansigtet for at ydmyge den døde yderligere. De skulle kende deres pladser.

Selvom sex ikke spiller nogen central rolle i anklagerne, er det alligevel vanskeligt ikke at se lynchningerne som en offentlig afbrænding af seksuel og aggressiv energi. Lynchninger er gladiatorampe og hooligan-

Lynchningen af Thomas Shipp og Abram Smith, den 7. august 1930 i Marion, Indiana. Fotopostkort. På paspartoutet er skrevet: "Bo pointn to his niga." Hår af en af ofrene indrammet med foto.

En sort lynchet mand, ukendt, ca. 1900, anbragt i en gyngestol med blodpletet tøj med hvid og sort maling i ansigtet, stykker af tøj limet til ansigtet, cirkelformede stykker klistret til kinderne. En skygge af en mand, som anvender en pind til at holde hovedet oppe.

vold på samme tid. De viser et samfund, som tillader kontrollen med de voldsomme energier at løsnes faretruende for at rette dem mod en bestemt befolkningsgruppe [ill. 8].

Den mest nærliggende nyere parallel er opgøret i Rwanda mellem hutuer og tutsier. Men påtrængende bliver også den såkaldte Goldhagen-debat.

Det mishandlede og brændende lig af William Brown den 28. september 1919 i Omaha, Nebraska. Fotopostkort. Sorte flyttede til Nebraska det år og det afstedkom voldsomme spændinger. Brown blev anklaget for at have misbrugt en hvid pige, og da politiet arresterede ham, dannedes hurtigt en mob, som ikke adlød politiet. Da borgmesteren prøvede at kalde massen til besindighed, blev han bortført og undgik ved politiets mellemkomst med nød og næppe at dø. Massen satte ild til fængslet og hentede Brown ud. Han blev hængt fra en lygtepæl og ramt af masser af projektiler. Fire andre blev dræbt og halvtreds blev såret inden militæret kunne genoprette ro og orden.

Daniel J. Goldhagen fremsatte i sin bog *Hitler's Willing Executioners. Ordinary Germans and the Holocaust* (NY 1996) den tese, at nazismens voldsorgier i forhold til jøderne kun kunne forstås som et særligt udslag af tyske særtræk. I tidligere tider ville det have heddet folkekarakter, men altså den forestilling at det *kun* kunne være foregået i Tyskland på grund af særlige omstændigheder. Spørgsmålet er imidlertid, hvad det særlige ved omstændighederne var. Goldhagen peger på det han kalder den "eliminatoriske" anti-semitisme som noget særligt ved den tyske udvikling siden 1800-tallet. En antisemitisme som har den indbyggede tendens, at søge elimineringen og i sidste instans udryddelsen.

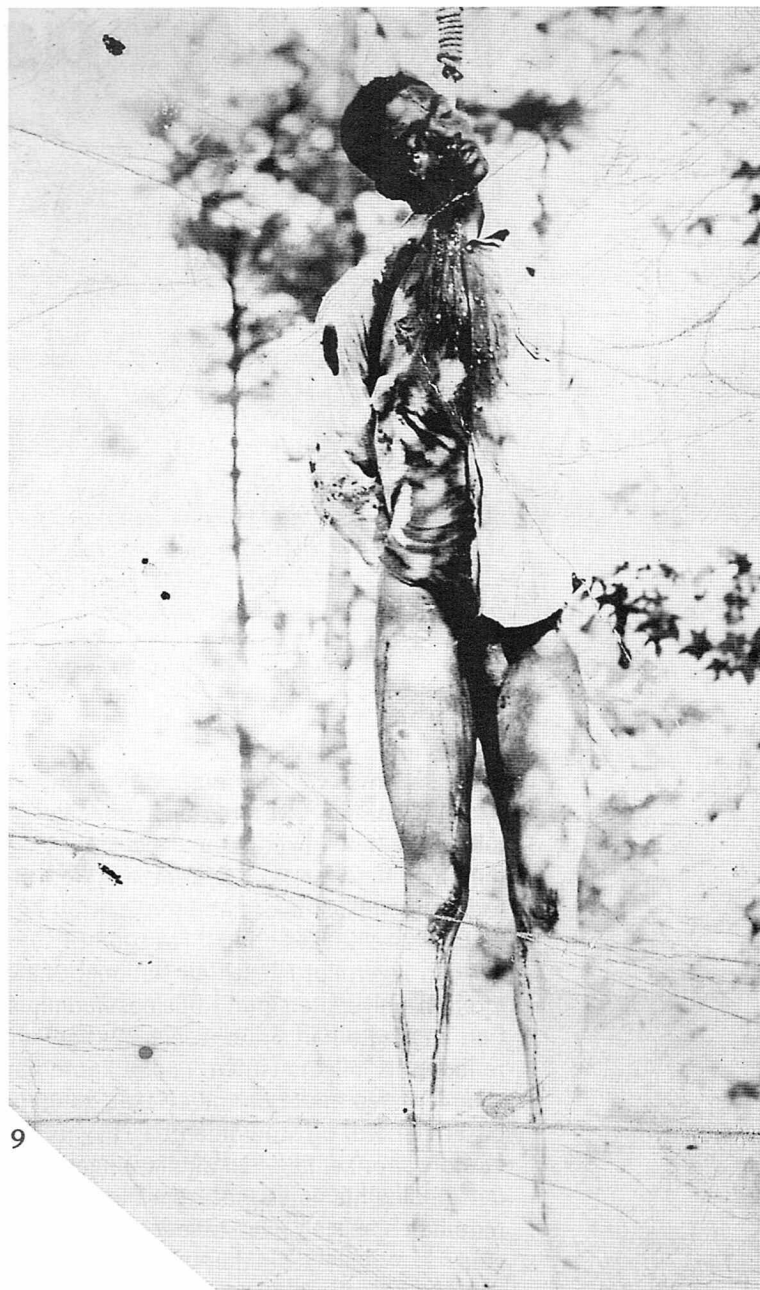
Historien om lynchningerne i USA er naturligvis også

specielt amerikanske og fandt ikke sted i Tyskland. De var indskrevet i Sydens særlige historie og i slaveriets historie. Det er der efter min mening to vægtige pointer i. For det første, at Goldhagen kun har begrænset ret i sin påstand: vi må pege på de særlige historiske omstændigheder, som gjorde tilintetgørelsen mulig. Men dermed har man også sagt, at det principielt kunne være sket for andre nationer end den tyske, f.eks. den amerikanske. Men hvis vi vil forstå holocaust eller lynchningerne, må man først og fremmest forstå, at denne vold ikke er *dyrisk eller bestialsk*. Nej, den er først og fremmest *menneskelig*. Det er den virkeligt tunge erkendelse, at fordi det er udslag af menneskelig adfærd, kan det gentage sig. Holocaust kunne være sket for andre nationer end den tyske, f.eks. den amerikanske.

Den anden pointe drejer sig om amerikansk historie. Amerikanerne opfatter og tænker næsten alle konflikter i juridiske termer. Lynchningens historie kunne måske tjene til at vise, at det ikke er så længe siden, at *ret* ikke var noget som omfattede sorte. Men også at denne fokusering på de sociale konflikters *formelle* aspekt fjerner en stor del af gruen ved de sociale konflikters reelle og sanselige karakter.

USAs historie er i nyere tid fyldt med voldelige historier i fredstid, som ellers kun kendes fra (*borger*)*krigstid*. Selvom USA opfattes som et demokratisk retssamfund, så har man i nyere tid været vidne til et voldsorgie mod sorte og mod fagbevægelsen som kun finder sin lige i borgerkrigstilstande i Asien og Afrika. Den amerikanske revolution talte i demokratiets og folkets sprog. Men hvem menneskerettighederne og demokratiet skulle omfatte forblev et forkæret spørgsmål meget langt op i tiden. De formelle rettigheder forblev tekstligt de samme, men det sanselige og konkrete indhold blæste i vinden og var borte med blæsten [ill. 9].

I virkeligheden kunne man stille det spørgsmål om ikke lynchningen som *holdning* gennemsyner amerikansk retspleje. Den holdning, at du hvis du forbryder dig tre gange skal ind på livstid eller at fanger er *hands* som kan lejes ud, uden at man stiller spørgsmål ved det samfund som frembringer de kriminelle og volden, er også lynchningens holdning.

En uidentificeret sort, blodbestænket og gennemhullet mand, ca. 1910. Foto.

James Allen, Hilton Als og Leon F. Litwack:

Without Sanctuary. Lynching photography in America,

Twin Palms Publishers, Santa Fe 2000, 209 s.
